

علم گفتار درمانی

مشاهده است. کودکانی که از سلامت فیزیکی و عاطفی برخوردارند، در تکلم، استقلال یافته‌تر از کودکانی‌اند که در خانواده‌های پرتنش زندگی می‌کنند. در این خانواده‌ها رشد حسی و حرکتی، با محدودیت پیش می‌رود زیرا زبان، نیاز به یک هماهنگی عصبی دارد و تأخیر در مهارت‌های حسی و حرکتی، رشد گفتار را کند و با مشکل روبه‌رو می‌سازد.

در عملکرد گفتار، نقش هوش طبیعی را نباید نادیده گرفت؛ هوش می‌تواند شناخت نمادها را به‌همراه داشته باشد تا فرد، از دیگر عملکردهای شناختی هم‌چون توجه‌کردن، شناسایی و ایجاد ارتباط و ذخیره‌ی آن در حافظه بهره‌گیرد.

مادر، الگویی مناسب و مثبت در راستای رشد گفتار کودک است که این ارتباط عاطفی نباید خدشه‌دار شود و خلل و انحرافی در آن شکل‌گیرد. باید توجه داشت که رشد زبان از لحاظ جنسیتی در دختران، زودتر و بیش‌تر از پسران آغاز می‌شود؛ به‌خصوص در خانواده‌های تک‌فرزندی که توجه زیادی به آموزش زبان فرزند می‌شود.

کودکان علاقه‌ی زیاد به عضو شدن در گروه همسالان خود دارند و تلاش زیادی در این جهت، انجام می‌دهند تا بر رشد و پیشرفت گفتار خود بیفزایند؛ درواقع انگیزه‌ی صحبت کردن در گروه‌های هم‌سن، افزایش می‌یابد و به‌طور دسته‌جمعی به تماشای تلویزیون و یا نقاشی و نوشتن می‌پردازند. مشکلات گفتاری را می‌توان در مرز بین ۱۲ تا ۲۴ ماهگی مشاهده کرد. در این سن، کودک به‌جای گفتار باید بتواند از علم اشاره به‌خوبی بهره‌برد مانند (بای‌بای یا به‌به) و در تقلید صداها مشکلی نداشته باشد مانند تقلید صدای یک حیوان، چیخ‌زدن و...

زمانی که سن کودک از ۳ سالگی فراتر رفت، باید بتواند صداها و لغاتی را بیان کند و فقط مختص یک صدا یا لغت - آن‌هم تکراری - نباشد. در صحبت کردن، خانواده‌ها باید به تن صدا و گرفتگی آن توجه داشته باشند. کودکانی که در این سن، در انجام کارهای ساده، با مشکل مواجه می‌شوند، جملات را به‌طور کامل بیان نمی‌کنند و فقط از کلمات محدود استفاده می‌نمایند و به‌طور کلی در فهمیدن و درک مطالب مشکل دارند، در معرض خطر قرار دارند و به‌منظور پیش‌گیری از مشکلات گفتاری باید توجه بیش‌تری به آنان نمود.

هادی زواره‌ای
مشاور کودک و خانواده

امروزه پدر و مادران با کسب آگاهی‌های لازم توانسته‌اند با مشکل گفتاری کودک خود آشنا شده و به‌موقع، راه‌های پیش‌گیری از آن را جست‌وجو و اقدام به درمان نمایند. در گذشته علم «گفتاردرمانی»، نقش کم‌رنگی در جامعه ایفا می‌کرد و به‌دلیل سطح آگاهی پایین خانواده‌ها، اغلب کودکان با مشکل گفتاری، بدون درمان می‌ماندند و در دوران نوجوانی و بزرگسالی، مشکلاتی در زندگی اجتماعی خود پیدا می‌کردند. گوشه‌گیری، از جمع‌گریزان بودن و تمسخر اطرافیان و همسالان موجب می‌شد آنان از پیشرفت‌های تحصیلی و اجتماعی به‌دور باشند. امروزه متخصصان «گفتاردرمانی» توانسته‌اند این مشکل را به‌راحتی حل‌نموده و دغدغه و نگرانی را از خانواده‌ها دور سازند.

می‌دانیم که زبان، وسیله‌ای برای ابراز عواطف و احساسات و ارتباط افکار و اندیشه‌هاست که اگر وجود نداشت یا نمی‌توانست کارایی خود را به‌معرض نمایش بگذارد، انتظار می‌رفت بسیاری از فعالیت‌های روزمره‌ی زندگی، به‌کندی پیش‌رود و ارتباطات نتواند تداوم یابد. در مبحث رشد، اگر محدودیتی در یکی از سیستم‌های رشدی کودک ایجاد شود، خسارت جبران‌ناپذیری در انتظار کودک است. در تمام شاخه‌های رشدی باید هماهنگی و توازن بدون محدودیتی وجود داشته باشد. اختلال در هر مورد رشدی (حرکتی، شناختی، گفتاری، بینایی، جسمی و...) پیشرفت‌های کودک را دچار بحران می‌کند و استقلال از او سلب‌گشته و نیازمندی به دیگران، جایگزین آن می‌گردد، درحالی‌که استقلال، توانایی‌های کودک را افزایش داده و موجب می‌شود که او در روابط اجتماعی با هم‌نوعان خویش بتواند نقش‌های کلیدی را به‌دست آورد.

در علم «گفتاردرمانی»، دلایل زیادی را در تأخیر رشد گفتار و زبان برشمرده‌اند؛ مانند عقب‌افتادگی ذهنی، مشکلات عاطفی و روانی، مشکلات جسمی، مغزی و محیطی که هر کدام به نوبه‌ی خود می‌توانند نقش مخربی را در کلام و زبان ایجاد کنند.

یکی از عمده‌ترین اختلالات، عقب‌ماندگی ذهنی است که خود می‌تواند پایه‌گذار بسیاری از اختلالات دیگر باشد. در بحث مشکل جسمی باید به تقیصه‌های کم‌شنوایی و ناشنوایی، کم‌بینایی یا نابینایی اشاره کرد. در سیستم شنیداری، بیان گفتار از طریق شنیدن حاصل می‌شود که چنان‌چه اختلالی در این قسمت به‌وجود آید، تأخیر در رشد زبان و گفتار، قابل